

SEMIOTIKA

Semiotika je znanost o znakovima, o tome kako oni djeluju i o načinu na koji se njima služimo. Semiologija je drugi naziv za istu znanost. Semiotika je vrlo mlada znanost. Potrebu za postojanjem te znanosti istaknuo je švicarski lingvist Saussure (1974.) uz čije se djelo vezuje i pojam semiologije, te američki filozof Pierce (1931-1958) koji je skovao termin semiotika. Dva su osnovna dijela semiotike: odnos znaka i njegova značenja, te način na koji su znakovi razvrstani u kodove. Znak čine označitelj i označeno. Označitelj je fizički predmet, primjerice zvuk, slika ili riječ. Označeno je mentalni koncept (koji ne mora nužno biti u odnosu s označiteljem). Znak je asocijativna cjelina koja povezuje to dvoje. Takvo analitičko odvajanje je samo prigodne naravi. Nema označitelja odvojenog od označenog i nijedan ne postoji izvan tvorbe koju nazivamo znakom. Sva su tri čimbenika te složene tvorbe određena našom kulturom i u određenom smislu su čovjekovo djelo. Razlikujemo ikoničke, motivirane znakove i proizvoljne ili nemotivirane znakove. Kod ikoničkog slikovnog znaka postoji prirodan odnos između označitelja i označenog. Označeno je određeno našom kulturom, a ne nekom izvanjskom prirodnom stvarnošću. U ikoničkom znaku označeno snažno utječe ili čak prisiljava označitelja na određeni oblik, a ta se prisila naziva motivacijom. Oblik označitelja može se odrediti ili označenim ili običajem. Kod visoko motiviranih znakova, označeno je određujućeg utjecaja, a kod znakova sa niskom motivacijom običaj određuje oblik označitelja. Kod proizvoljnih znakova odnos označitelja naspram označenog temelji se isključivo na običaju (konvenciji), na temelju dogovora, među onima koji se njime služe, da će znak značiti upravo to. Riječi su najrašireniji proizvoljni znakovi: ne postoji nužan odnos između riječi i njezina značenja.